

वेळ : २ तास

गुण : ६०

- सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
२. प्रश्नाच्या डावीकडे गुण दर्शविले आहेत.

१. "एक तीर से दो शिकार" या म्हणीच्या आधारे हिंदी किंवा इंग्रजी या भाषेत सुमारे १००० शब्दांत कथालेखन करा. (१५)

किंवा

"झूठ बोले कौआ काटे" या म्हणीच्या आधारे हिंदी किंवा इंग्रजी या भाषेत सुमारे १००० शब्दांत कथालेखन करा. (१५)

प्र.२ अ) स्त्री-पुरुष समानता - स्वप्न की सत्य? या विषयावर संवाद लिहा. (७)

ब) अलीकडे प्रदर्शित झालेल्या मराठी / हिंदी चित्रपटाची समीक्षा लिहा. (८)

किंवा

अ) "अनाधिकृत बांधकामाचा विळखा" या विषयावर संवाद लिहा. (७)

ब) चेतन भगत किंवा व.पु.काळे यांच्या पुस्तकावर परीक्षण लिहा. (८)

प्र.३ खालील उतारा वाचून त्यावर आधारित प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१५)

कलाकृतीचा आस्वाद हा नुसता डोक्याने, बुद्धीने घेता येत नाही. तो संपूर्ण व्यक्ति मत्त्वानेच घ्यावा लागतो. प्रथम संवेदनांनी, मनाने, हृदयाने घ्यावा लागतो. बुद्धी मग त्याचा पाठपुरावा करील. म्हणून 'समरस' होता येण्याची शक्ती प्रथम असावी लागते, आणि ह्या झऱ्याचे उगमस्थान जीवनाची आस्वाद-वृत्ती हेच आहे. त्यातही पुनः कलास्वादवृत्ती असली तरी तेवढ्यानेच सर्व कलांचा आस्वाद घेता येतो असे नाही. म्हणून पोहोच्यात काही यायचे असेल तर आपल्या आडात काय आहे हे आधी आणि प्रामाणिक पणे जाणायला हवे. या बाबतीत मी स्वतःचेच उदाहरण देतो. चित्रकलेशी माझा परिचय आहे. चित्रकलेचा इतिहास मला ज्ञात आहे. नवचित्रकलेच्या मूलभूत प्रवृत्ती, त्यातील प्रयोग, निरनिराळ्या चित्रकारांनी तिच्यात टाकलेली भर, वगैरे गोष्टींबद्दल मी चित्रकारांशी व कलातज्ञांशी वाद घालू शकेन आणि 'इरेस पडलो' तर हे सगळे ज्ञान शीर्षासन करून उलटे उभे करित त्यांच्यावर छापही पाडीन.

(कधीकधी ते या कामासाठी उपयोगीही पडते!) परंतु अनेकदा व अनेक चित्रे पाहूनही मला मनात मात्र आजही जाणवते ते हे की, चित्रकलेतील सौंदर्य दर्शनाशी माझ्या रसवृत्तीची तार जुळत नाही. तिचा 'फील' येत नाही. आणि ती एक 'जागा' अशी आहे की तिथे गोळा केलेले हे सारे ज्ञान भुस्कट ठरते, वाया जाते. परंतु आपणासाठी एखाद्या सौंदर्यरूपाचा दरवाजा खुला आहे असे जाणवले की मग मात्र चपला बाहेर ठेवून, वाकून आत जावे; कारण की, हा गाभाऱ्याचा दरवाजा नेहमीच फार ठेंगणा असतो ताठ चालणाऱ्यांची डोकी चौकटीला आपटतात. पण एकदा आत शिरल्यावर मात्र

पण सार ल्यावे. सतत लीन डोउन राहिले की काहीच बघता येत नाही. रसिकाजवळ

- अ) कलाकृतीच्या आस्वादाची प्रक्रिया कशी असते?
 ब) लेखकाला चित्रकलेविषयी कोणते ज्ञान आहे?
 क) त्या ज्ञानाचा उपयोग लेखकाला कितपत होतो?
 ड) सौंदर्यरूपाचा दरवाज्यातून "चपला बाहेर ठेवून, वाकून आत जावे" याचा अर्थ काय?
 ई) कलाकृतीचे स्वत्व आणि आस्वादकाचे स्वत्व यांत कोणता संबंध असतो?

किंवा

माझ्या मते सर्कशीचा सर्वात मोठा गुण वेगळाच आहे. तो गुण म्हणजे सर्कशीत सारे खरे असते नाटक किंवा सिनेमा पाहताना आपण तेथे तात्पुरते कितीही रगून गेलो तरी अखेर हे सारे खोटे आहे कृत्रिम आहे ही जाणीव मनात कायम असतेच असते. तेथले राजे खोटे, राण्या खोट्या, अलंकार खोटे, सिंहासने खोटी, प्रेम खोटे, मृत्यू खोटा. सर्कशीत अशा खोटेपणाला वावच नसतो. तेथील वाघसिंह अस्सल असतात, तसे पदोपदी जिवावर उदार होऊन त्यांच्या तोंडात मान देणारे वा डोळे टिपवून टाकून श्वास रूद्ध करावयास लावून विलक्षण धाडसाच्या कसरती करणारे खेळाडूही खरेच असतात. जीवनमरणाच्या सीमेवर चाललेला सर्कशीचा खेळ हा शंभर टक्के खरा असतो. म्हणून सर्कस आपणांस इतकी आवडत असावी.

सर्कशीतला सर्वात आवडणारी गोष्ट म्हणजे विदूषक. लाल नाक असलेला, चटट्यापटट्याचा पोशाख चढवणारा, घोडयावर उलटा बसणारा निविचित्र बोलून आपणास खदाखदा हसायला लावणारा विदूषक म्हणजे सर्कशीच्या विश्वातली एक अजब चीज आहे. विदूषकाचे आपणांस विशेष कौतुक वाटते ते यासाठी की, वरवर अडाणी, बावळा वाटणारा हा प्राणी पट्टीचा कसरतपटू असतो. तुम्हाला हसवता हसवता एकदम तो तुमच्याकडून कौतुकाची खंडणी वसूल करून जातो. अशा या साऱ्या गंगती सर्कशीशिवाय आपणास दुसऱ्या कोठे दिसणार? म्हणून मला सर्कस फार आवडते

- प्र. अ) लेखिकेच्या मते सर्कशीचा सर्वात मोठा गुण कोणता?
 ब) नाटक - सिनेमा पाहताना मनात कोणती जाणीव असते?
 क) विदूषक सर्वांना जास्त का आवडतो?
 ड) हसविल्याबद्दल विदूषक कोणती खेडणीवसूल करतो?
 ई) लेखक सर्कशीची तुलना नाटक - सिनेमाशी कशी करतो?

प्र. ४ अ) वरीलपैकी कोणत्याही एका उताऱ्याचे १/३ सारांशलेखन करा. (१०)

- ब) जोशी बेडेकर महाविद्यालयातील क्रीडा - महोत्सवावर वर्तमानपत्रासाठी वृत्तान्त तयार करा. (५)

किंवा

प्र. ४ अ) वरीलपैकी कोणत्याही एका उताऱ्यावर १/३ स्वरूपात सारांशलेखन करा. (१०)

- ब) तुमच्या महाविद्यालयातील 'कथालेखनाच्या कार्यशाळेचे आयोजन' या विषयीचा वृत्तान्त वर्तमानपत्रासाठी तयार करा. (५)

